

Wvggz klachtencommissie

FPK Rotterdam, Rotterdam

Beslissing inzake klacht d.d. 18 november 2020 van [klager]

Inleiding

Samenstelling van de klachtencommissie (*hierna: de commissie*):

- [voorzitter], voorzitter;
- [psychiater-lid], psychiater;
- [algemeen lid], algemeen lid.

Ambtelijke ondersteuning werd verleend door [ambtelijk secretaris].

De commissie heeft kennis genomen van de volgende stukken:

- het klaagschrift d.d. 18 november 2020 van [klager];
- de schriftelijke reactie d.d. 26 november 2020 van [GZ-psycholoog], GZ-psycholoog en [psychiater], psychiater;
- het behandelplan;
- dagrapportages over de periode 10 tot en met 20 november;
- de schriftelijke aanzegging d.d. 26 juni 2020 tot inname van communicatiemiddelen.

In verband met de sinds oktober 2020 verscherpte 'Coronamaatregelen' heeft de commissie afgezien van een fysieke hoorzitting en heeft de commissie partijen -gezamenlijk en met beeld en spraak-gehoord door middel van een videoconferentie, gehouden op 1 december 2020.

De commissie heeft door middel van voornoemde videoconferentie gehoord:

- [klager], (*hierna: klager*),
- [PVP], PVP,
- [GZ-psycholoog] (*hierna: verweester 1*);
- [psychiater], psychiater (*hierna: verweester 2*).

Bij de zitting was [begeleidster] als begeleidster van klager aanwezig.

1. Het klaagschrift

Op 18 november 2020 heeft klager zich gewend tot de klachtencommissie. Zijn klaagschrift in de zin van artikel 10:3 Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (Wvggz) richt zich tegen het verbod om op de kamer van medepatiënten te komen.

Het klaagschrift houdt het volgende in:

Bij binnenkomst (19 weken geleden) is er een regel gemaakt dat klager niet bij medepatiënten op de kamer mag komen. Klager heeft al twee keer gevraagd of deze regel kan komen te vervallen. Maar de regel wordt zonder onderbouwing gehandhaafd. Het is in de vorige kliniek fout gegaan, maar klager krijgt geen kans om dat te veranderen. Dat voelt voor klager alsof hij stil staat. Behalve qua verloffase komt klager momenteel niet verder. Klager wil gewoon zichzelf kunnen zijn en bewijzen dat het goed gaat.

2. Zienswijze van behandelaar

Op 26 november 2020 hebben verweersters een schriftelijk reactie naar de klachtencommissie verzonden. Deze reactie houdt het volgende in.

Klager is op [datum] door het [gerechtshof] veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf en tbs met voorwaarden voor belaging, afpersing, aanranding en verkrachting van slachtoffer 1. Tevens is hij veroordeeld voor huiselijk geweld gepleegd jegens slachtoffer 2. Klager ontkent dat hij slachtoffer 1 heeft verkracht en/of aangerand.

Vanaf 7 januari 2020 verbleef klager bij de FPA van [zorginstelling] in [plaatsnaam]. Klager conformeerde zich niet aan de behandelafspraken, externaliseerde en bemoeide zich verregaand met andere patiënten. Na drie incidenten en een officiële waarschuwing vond er toch nog een vierde incident plaats (klager opende een bankrekening voor een medepatiënt en beschikte over alle inloggegevens). [Zorginstelling] heeft de reclassering laten weten de behandeling te zullen staken, maar dat behandeling in een andere kliniek wellicht nog kans van slagen zou hebben. Uiteindelijk is het verzoek gedaan om klager te plaatsen in een kliniek met een hoger beveiligingsniveau (FPK).

Klager verblijft met een TBS met voorwaarden sinds 8 juni 2020 op de FPK te Rotterdam afdeling Sociaal-Therapeutisch. Vanwege de overdracht vanuit [zorginstelling] en omdat het een tweede behandel poging betreft, is in het behandelplan (en vastgelegd op het afsprakenblad) het volgende afgesproken:

- Klager houdt zich aan de voorwaarden zoals gesteld in het vonnis.
- Klager houdt zich aan de aanwijzing van reclassering welke hij op 30 juni 2020 heeft ontvangen: "U zal zich ten alle tijden transparant tonen betreffende uw contact met personen binnen en buiten de klinische instelling. Dit niet alleen wanneer wij u hier naar vragen, maar wij verwachten ook van u dat u transparant bent uit eigen beweging. Dit zowel aan de reclassering als aan de instelling waar u verblijft dan wel waar u onder behandeling/begeleiding bent. Het transparant zijn over uw directe- als indirecte contacten betreffende face-to-face contacten, telefonische gesprekken en contacten middels sociale media. Ook betekent dit voor u dat wij uw gegevensdragers ten allen tijden kunnen inzien."
- Klager bemoeit zich niet met medepatiënten en richt zich op zijn eigen behandeling. Klager mag niet bij andere patiënten op kamer.
- Klager kan conflicten uitpraten met desbetreffende persoon/personen.
- Klager heeft kennis genomen van de huisregels van de FPK en gaat hiermee akkoord.
- Toezichthouder Reclassering is aanwezig bij de behandelplanbespreking en ontvangt een kopie van het behandelplan.

Klager heeft tijdens zijn opname zowel een aanwijzing als een waarschuwing van de Reclassering ontvangen. Klager houdt zich niet aan de gemaakte afspraken. Hij heeft contact gelegd met een minderjarige vrouw en heeft voor een ander een autoverzekering afgesloten, zonder hier openheid over te geven. Klager heeft veel moeite om zich open te stellen voor behandeling en zich te conformeren aan de huisregels. Klager is vaak (on)gevraagd vol verve woordvoerder voor medepatiënten, veroorzaakt veel ruis rondom regelzaken en zijn deelname aan de CGT Middelen groep is beëindigd omdat hij zich hiervoor niet volledig inzette. Dit alles maakt dat klager niet goed in zijn behandeling zit. Het wordt niet duidelijk waarom hij sommige afspraken niet na wil komen.

De afspraak dat klager niet bij anderen op de kamer mag komen is gemaakt ter bescherming van klager zelf en zijn medepatiënten. Klager heeft meerdere keren teruggekoppeld gekregen dat hij vooral het contact met medepatiënten op de leefgroep aan moet gaan. Op het moment dat klager zich meer conformeert aan behandeling, de groepen volgt en de gemaakte afspraken nakomt, zal de

regel worden heroverwogen. Het recidiverisico is nu nog niet dermate verlaagd dat klager kan worden toegestaan om bij medepatiënten op de kamer te komen.

3. Bespreking ter zitting

3a. Toelichting door klager:

Klager heeft toen hij bij de FPK is binnengekomen een gesprek gehad met verweerster 1. Daarbij is de afspraak gemaakt dat klager niet bij anderen op de kamer mag komen.

Het klopt dat klager graag anderen helpt. Patiënten komen zelf naar klager toe. Om anderen te helpen hoeft hij echter niet op andermans kamer te komen. Hij wil dat om gezellig te kunnen chillen. Klager vindt het prima als de deur dan open blijft. Voor zover hij weet mogen alle patiënten van de FPK bij elkaar op de kamer komen. Klager is nu 21 weken bij de FPK en wil kunnen bewijzen dat het goed kan gaan, maar hij kan het daarover niet eens worden met verweersters.

Klager wist niet dat er inmiddels nieuwe huisregels zijn en dat het nu volgens de huisregels in principe verboden is om op de kamer van medepatiënten te komen. Bij zijn opname heeft klager een informatiepakketje met de toen geldende huisregels van de FPK ontvangen. Hij heeft de nieuwe huisregels niet ontvangen en voor zover hij weet zijn er ook geen nieuwe huisregels op de afdeling opgehangen.

Het klopt dat de telefoon en laptop van klager ingenomen zijn geweest. Deze maatregel had betrekking op wat in de vorige kliniek is gebeurd. Klager heeft contact gehad met een meisje van 15 jaar. Haar vader had een melding gedaan maar het contact van klager met het meisje bleek niet strafbaar te zijn. Klager is zijn telefoon en laptop een kleine week kwijt geweest.

Klager weet dat hij transparanter moet zijn, gesprekken moet hebben met zijn begeleider en alles via de officiële weg moet doen. Hij begrijpt dat zijn commitment aangaande de behandeling beter kan. Hij werkt hier ook hard aan.

3b. Toelichting door de PVP:

De PVP weet niet dat er nieuwe huisregels zijn en kent deze niet. De oude huisregels vermelden niet dat patiënten niet bij anderen op de kamer mogen komen.

Klager verblijft formeel vrijwillig bij de FPK en is het niet meer eens met de gemaakte afspraak dat hij niet bij anderen op de kamer mag komen. De PVP vraagt zich af wat er uiteindelijk gebeurt als klager zich niet wil conformeren aan die afspraak. Wordt de behandeling dan beëindigd of wordt de regel klager in het kader van verplichte zorg opgelegd?

De PVP is van mening dat de regel niet op de nieuwe huisregels kan worden gebaseerd omdat klager hiervan niet op de hoogte is. De afspraak is ook geen onderdeel van de voorwaarden verbonden aan de TBS en moet gezien worden als een behandelafpraak. Nu klager het met die afspraak niet eens is, zouden verweersters moeten bekijken wat er op grond van de Wvggz mogelijk is. Een beslissing tot verplichte zorg kan dan aan de Wvggz worden getoetst.

3c. Toelichting door verweerders:

Verweerster 1 geeft aan dat de incidenten bij [zorginstelling] heftig waren. Klager is op die incidenten aangesproken, maar na het derde incident volgde na een week al een vierde incident. Bij de FPK zijn er ook nog steeds incidenten en klager moet er steeds op worden gewezen dat hij zich binnen en buiten de kliniek niet met anderen moet bemoeien.

Klager komt de gemaakte afspraken niet na en is niet transparant. Klager leent bijvoorbeeld nog steeds spullen en geld aan anderen uit, bestelt zaken zonder toestemming vooraf en probeert zaken buiten de voortgangsbespreking (VGB) om te regelen. Klager doet niet goed mee aan groepsbehandelingen en wil eigenlijk niet praten over de delicten waarvoor hij is veroordeeld. Klager zit nog niet goed in zijn behandeling. De staf moet veel tijd besteden aan de randvoorwaarden en het is moeilijk om klager te begeleiden en hem uit te leggen dat hij vooral met zichzelf aan de slag moet. Het recidiverisico is hierdoor niet goed in te schatten.

Klager zit momenteel in verloffase 4. De risico's van verlof worden steeds goed afgewogen. Klager heeft ook momenten van onbegeleid verlof. Hij gaat bijvoorbeeld een keer per maand vissen met een medepatiënt. Klager werkt nog niet. Verweersters vinden de voorgestelde werkplek niet bij klager passen.

Verweersters zijn zich er niet van bewust dat patiënten volgens de nieuwe huisregels alleen met toestemming op de kamer van anderen mogen komen. Op 12 juni 2020 zijn de voorwaarden en beperkingen met klager besproken. Deze zijn genoteerd op het afsprakenblad. Klager heeft ermee ingestemd en ervoor getekend. Er is op dat moment niet expliciet nagedacht over het juridische kader van de afspraak dat klager niet bij anderen op de kamer mag komen. Sinds vier tot zes weken praten klager en verweersters opnieuw over deze afspraak omdat klager zich er niet meer in kan vinden. Verweester 1 gaat ervan uit dat de gemaakte afspraak op dit moment nog steeds geldt.

In juni 2020 heeft klager een aanzegging in de zin van de Wvvgz ontvangen in verband met de inname van zijn communicatiemiddelen. De telefoon en laptop van klager zijn door de politie meegenomen voor onderzoek. De aanzegging is aan klager uitgereikt ter voorbereiding op de inname van zijn communicatiemiddelen door de politie na de melding over het contact van klager met een minderjarig meisje.

Volgens verweester 1 kan, kijkend naar de vereisten van artikel 9:9 Wvvgz met betrekking tot de beperking van bewegingsvrijheid, niet gezegd worden dat de regel is ingesteld omdat gevreesd wordt voor ernstige nadelige gevolgen voor de gezondheidstoestand van klager. De regel zou wel kunnen vallen onder "voorkoming van verstoring van de orde van of de veiligheid in de accommodatie, zoals in de huisregels omschreven" of "ter voorkoming van strafbare feiten".

Er zijn veel zorgen om klager. Vorige week heeft er een '1 voor 12' gesprek plaatsgevonden met klager, de Reclassering en alle leden van het behandelteam. De boodschap voor klager was dat wat hij nu laat zien niet afdoende is. Er is afgesproken dat de klager de in het VGB gemaakte afspraken in een schrift opschrijft. Hij krijgt hierop dan van het behandelteam een terugkoppeling. Zo wordt ruis rond de afspraken voorkomen. Het behandelteam wil met klager graag werken aan zijn behandeling en hem verder helpen. Verweester 1 verwacht dat het uiteindelijk gaat lukken.

Voordat klager kan worden toegestaan om bij anderen op de kamer te komen, zal hij eerst beter in zijn behandeling moeten komen. Er is nu geen grip op klager. Wanneer verweersters en klager het uiteindelijk niet eens kunnen worden, zal verweester moeten overleggen met de Reclassering. Het wordt dan wel heel moeilijk om de behandeling verder vorm te geven.

Verweerster 2 geeft aan dat het ook niet wenselijk is voor andere patiënten als klager bij anderen op de kamer komt. Het geeft een onveilig gevoel op de afdeling.

Het is van belang dat klager zich conformeert aan de behandeling. Dat klager niet instemt met de regel dat hij niet bij medepatiënten op de kamer komt, zegt iets over zijn behandelinstelling. Het kan niet zo zijn dat klager enerzijds niet vol voor zijn behandeling gaat en hem anderzijds wel wordt toegestaan om bij medepatiënten op de kamer te komen.

De begeleidster van klager geeft aan dat zij ook coördinator afdelingsmilieu (CAM) is. Zij weet dat de huisregels onlangs OFZ-breed zijn aangepast. De nieuwe huisregels zijn ongeveer drie maanden geleden in werking getreden. Er zijn meerdere afspraken veranderd, maar dat staat los van de afspraken die voor klager gelden. Een collega heeft de huisregels destijds geprint en aan de patiënten overhandigd. Ze zijn niet plenair met de patiënten doorgenomen.

4. Beoordeling

Gelet op de ingebrachte stukken en gehoord de toelichtingen op de zitting is de commissie tot de volgende beoordeling gekomen.

De commissie stelt vast dat klager in juni 2020 bij de FPK Rotterdam is opgenomen en hier verblijft op grond van artikel 38a Wetboek van Strafrecht (Sr), ook wel genoemd: TBS met voorwaarden. Hoewel de opname in een ggz-instelling een door de rechter opgelegde voorwaarde is, moet het verblijf van klager bij de FPK Rotterdam in het kader van de Wvggz (gelet op artikel 9:1 tweede lid onder a) als vrijwillig worden aangemerkt. Hieruit volgt dat de Wvggz slechts beperkt op klager van toepassing is. Voor een betrokkene die met een 'TBS met voorwaarden in een Wvggz-instelling verblijft, gelden onder meer de artikelen 8:14, 8:15 en 9:9 alsmede hoofdstuk 10 van de Wvggz.

Artikel 8:15 Wvggz heeft betrekking op de huisregels van de instelling. De huisregels dienen zo spoedig mogelijk na de opname aan de betrokkene te worden uitgereikt. De zorgverantwoordelijke zorgt er voor dat de betrokkene en diens vertegenwoordiger een mondelinge toelichting op de huisregels ontvangen.

Op grond van artikel 9:9 Wvggz kan de bewegingsvrijheid van een betrokkene worden beperkt indien:

- a. gevreesd wordt voor ernstige nadelige gevolgen voor de gezondheidstoestand van een patient; dan wel
- b. ter voorkoming van verstoring van de orde of voor de veiligheid in de accommodatie, zoals die in de huisregels is beschreven of ter voorkoming van strafbare feiten.

Een beslissing tot beperking van de bewegingsvrijheid wordt door de zorgverantwoordelijke met een motivering op schrift gesteld. De geneesheer directeur stuurt de betrokkene (en zijn advocaat en eventuele vertegenwoordiger) een afschrift van die beslissing met een informatiebrief over de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door een vertrouwenspersoon.

Over de nakoming van een verplichting of een beslissing op grond van artikel 8:15 Wvggz of artikel 9:9 Wvggz kan een patient of zijn vertegenwoordiger een schriftelijke en gemotiveerde klacht indienen bij de klachtencommissie.

Bij opname waren de huisregels FPK van toepassing die aan klager ter hand zijn gesteld. Deze huisregels FPK bevatten geen verbod om op de kamer van een andere patiënt te komen. In de loop van de daarop volgende maanden zijn nieuwe huisregels voor het domein 'overige forensische zorg' (OFZ) vastgesteld. Deze huisregels zijn van toepassing op de FPA's en de FPK van Fivoor en vermelden onder het kopje 'omgang': *binnen de afdeling kunnen patiënten elkaar in de gemeenschappelijke ruimtes ontmoeten. Het is niet toegestaan om medepatiënten op uw kamer te ontvangen, tenzij daarvoor toestemming is gegeven door de afdelingsmedewerkers. In dat geval blijft de kamerdeur open.*

De commissie stelt vast dat klager is gediagnostiseerd met een antisociale persoonlijkheidsstoornis. Daarnaast is klager bekend met een lichte verstandelijke beperking en een lichte stoornis in het gebruik van cannabis. Klager is bij de FPK opgenomen vanuit [zorginstelling], Centrum Forensisch Psychiatrische Zorg, voor een tweede behandelopgave. Klager is op verzoek van [zorginstelling], na vier incidenten aldaar, overgeplaatst naar een kliniek met een hoger beveiligingsniveau.

Tijdens het opnamegesprek met verweerster 1 zijn regels vastgelegd in het behandelplan. Die regels bestaan uit de voorwaarden uit het vonnis van klager, de aanwijzingen van de reclassering en overige afspraken. De overige afspraken houden kortgezegd in dat klager transparant is naar zijn behandelaren, zich niet met medepatiënten bemoeit en zich op zijn eigen behandeling richt. Tijdens het opnamegesprek is ook afgesproken dat klager niet op de kamers van medepatiënten komt. Klager is met deze regel akkoord gegaan. In de afgelopen vier tot zes weken heeft klager een aantal malen gevraagd om deze regel aan te passen, zodat hij wel bij medepatiënten op de kamer mag komen. Verweersters hebben dat verzoek niet ingewilligd. Klager heeft hierop een klacht ingediend bij deze commissie.

De commissie ziet zich in deze zaak voor de vraag gesteld welke juridische grondslag de met klager gemaakte afspraak heeft en wat het gevolg is van het gegeven dat klager niet langer met de afspraak instemt.

Partijen zijn het erover eens dat aan klager bij zijn opname de toen geldende huisregels FPK zijn uitgereikt. Deze huisregels regelen niets omtrent het al dan niet bij medepatiënten op de kamer mogen komen. Klager en verweersters zijn zich niet bewust van de inhoud van de daarna gewijzigde huisregels. De begeleidster van klager, tevens coördinator afdelingsmilieu, heeft aangegeven dat de nieuwe huisregels enkele maanden geleden in werking zijn getreden en aan de patiënten zijn uitgereikt, maar dat de inhoud niet plenair met de patiënten is doorgenomen. De commissie is daarom, gelet op het bepaalde in artikel 8:15 Wvvgz, van oordeel dat de nieuwe huisregels (nog) niet op klager van toepassing zijn. De beslissing dat klager niet bij anderen op de kamer mag komen kan naar het oordeel van de commissie dan ook niet op basis van de huisregels zijn genomen.

De regel dat klager niet op de kamer van medepatiënten mag komen vloeit ook niet voort uit de aan klager in het kader van de TBS opgelegde voorwaarden of uit aanwijzingen van de Reclassering.

De afgesproken regel moet dan ook worden gezien als een onderdeel van het met klager overeengekomen behandelplan. Dat klager niet langer instemt met deze afspraak blijkt onmiskenbaar uit de bij deze commissie neergelegde klacht.

De commissie komt gelet op het voorgaande tot de conclusie dat verweersters een beslissing hadden moeten nemen op grond van artikel 9:9 Wvvgz toen bleek dat klager zich niet langer kon vinden in de eerder gemaakte afspraak. Verweersters hadden de door hen gewenste regel moeten toetsen aan de vereisten die de Wvvgz daaraan stelt en aan de algemene beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, veiligheid en effectiviteit. Voorts had klager conform artikel 8:9 van de Wvvgz schriftelijk over de beslissing moeten worden geïnformeerd. Nu aan de formele vereisten van de Wvvgz niet is voldaan verklaart de commissie de klacht gegrond op formele gronden.

De commissie komt niet toe aan een inhoudelijke beoordeling van de klacht. Daarvoor beschikt zij over te weinig inzicht in de afwegingen die verweersters in het licht van de vereisten van de Wvvgz dienen te maken. Het staat verweersters uiteraard vrij om alsnog een gemotiveerde beslissing op grond van de Wvvgz te nemen en klager hierover schriftelijk te informeren dan wel de nieuwe huisregels op de in de Wvvgz voorgeschreven wijze in te voeren.

Beslissing

Gelet op het bovenstaande verklaart de commissie de klacht gegrond.

Aanbeveling

De commissie beveelt aan om nieuwe huisregels bij zowel behandelaren als patiënten zodanig onder de aandacht te brengen dat geen onduidelijkheid kan bestaan over de van toepassing zijnde regels.

Rotterdam, 10 december 2020

Namens de klachtencommissie

[Voorzitter], voorzitter